

בס"ד

אמרי שפר 'תקיג'

מתוך 'ליקוטי שמואל'

מלקט ועורך ע. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

**הגיליון מופיע באתר 'לדעת' וכן ניתן לקבלו לאימייל מדי שבוע על ידי
שליחת בקשה. eisikovits1@gmail.com,
058-4852-443**

אודה לכם אם תעבירו את העלון לאנשיכם או כתובות של נציג עלון. אשמח לקבל
הערות מחכימות ובל"נ אשתדל להתייחס אליהם. גם רשות להדפיס / לחלק / להעתיק
/ לשמור. - בשעת הצורך הרשות נתונה לאמור מהדברים שבעלון אף שלא בשם
אומרם. אבל הבא להדפיס וידפיס בשם אומרם. יביא גאולה לעולם. כמו כן יש אפשרות
לקבל כל עלון בכל שפה כמעט שתרצו בתרגום של ווארד.

החיבור הראשון הופיע במסגרת

'מפעל ליקוטי שמואל'

"זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו"

בשעה טובה ומוצלחת, בסייעתא דשמיא, רואה אור ספר חדש ומפעים:

ליקוטי שמואל – חומש בראשית

לאחר שנים של עיון, איסוף, ליקוט ועריכה, יוצא לאור ספר ייחודי המאגד – סוף מעשה במחשבה תחילה
את **מיטב הקטעים, המאמרים, הסיפורים והמשלים** שהופיעו בעלוני פרשת השבוע בשנים האחרונות.
דברי חן ושכל טוב, שנבחרו בקפידה וערוכים בטוב טעם, כדי להחיות את הלב ולהאיר את השולחן

- מתוכן הפרקים: רעיונות מאירי עיניים לפרשיות השבוע • משלים מעוררי מחשבה •
- סיפורים נוגעים ללב • פנינים להעשרה ולהעברה בשולחן שבת

מתאים ללימוד אישי, למסירת דבר תורה ולשיחה משפחתית

ערוך ומוגש בעמל רב על ידי הרה"ג **שמואל אייזיקוביץ** שליט"א

כעת למכירה במחיר שווה לכל נפש – כרך ראשון על **חומש בראשית**

60 ש"ח

בלבד

להזמנה

<https://dash.bookpod.co.il/product/2231>

אין בודקין למזונות. יש לדייק, שבתחילה נאמר 'פֶתַח תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ' ללא כל הגבלה, ובסוף נאמר וְהֶעֱבֵט תַּעֲבִיטְנוּ' וכאן מגביל הכתוב שיש לתת רק 'דִּי מַחְסְרוֹ אֲשֶׁר יִחְסֹר לוֹ'. מבאר ה'משך חכמה', 'על פי המבואר בגמרא (ב"ב ט, א) שאין בודקין למזונות, כלומר שעני שבא ואמר 'האכילוני', אין בודקים אם הוא רמאי, אלא מאכילים אותו מיד. אבל בודקין לכסות, שאם אמר: 'כסוני בבגדים', בודקין אם הוא רמאי. בכן יבואר, שתחילת הכתוב מדובר בעני הבא לבקש מזונות, ולכך נאמר פֶתַח תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לוֹ – כלומר, להשביע רעבונו ולהחיות את נפשו, תיכף תפתח את ידך בלי לבדוק אם הוא רמאי, אולם בהמשך מדובר במי שמבקש כסות וכדו', על כך נאמר וְהֶעֱבֵט תַּעֲבִיטְנוּ – אולם תחקור ותדרוש לתת רק - דִּי מַחְסְרוֹ אֲשֶׁר יִחְסֹר לוֹ, תברר אם אכן חסר לו דברים אלו.

אין לשלם שכר לימוד של בניו הקטנים מכסף מעשר, כי האב חייב מצד ההלכה לקחת מלמד בשכר ללמד בניו תורה, והוי דבר שבחובה ('אהבת חסד' פי"ט ה"ב)

אין מברכין ראש חודש תשרי כמו שמברכין שאר ראשי חודשים, כדי לערבב את השטן שלא ידע יום שהוא ראש השנה, כיון: שלא קדשוהו, וסימן לדבר 'בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגּוֹ', 'שיהא החדש מכוסה בו שלא יזכרוהו.

אף שהותרה אכילת בשר תאווה, מכל מקום **תאכלנו**, 'כלומר, כשם שנאמר על הצבי (שהש"ר ח, ו) שבשעה שהוא ישן עינו אחת פתוחה ועינו אחת קמוצה, כך כאשר אוכל אדם בשר תאווה, ייזהר שעין אחת לפחות תהיה פקוחה להתבונן לבל יסחף אחר תאוותו. (הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע)

אשה שהיתה מנקה את ביתה בעצמה, אבל עכשיו, שהולכת לעבודה, בגלל זה אין לה זמן או כוח לעשות זאת בעצמה, ולוקחת עוזרת בית כדי לנקות ביתה - גם זה נחשב כ'הוצאות עבודה', ויש לנכות הוצאות אלו מהרווח. ולפעמים לולא העבודה הייתה לוקחת עוזרת ל-3 שעות, ועכשיו, שהולכת לעבודה, לוקחת עוזרת ל-6 שעות, א"כ רק 3 שעות אלו שהוסיפה בגלל עבודתה נחשבות כהוצאות עבודה. אולם הוצאות רגילות שבבית נחשבות צרכי שימוש, כגון צרכי אוכל, ביגוד, חשמל, טלפון, מים, נקיון וקופת חולים - כל אלו נחשבות כשימוש הבית, ויש להפריש מעשר כספים לפני שמוציאים כסף לדברים אלה. תשלום לביטוח לאומי נחשב להוצאה, וכשיקבל עבור תשלומים אלו מביטו"ל יפריש מעשר כספים (מבית לוי חי"א עמ' כ"ט).

את הנוסח שאנו אומרים קודם הזכרת יום החודש: 'יהי רצון שתחדש עלינו את החודש הזה', ולכאורה היה לנו לומר 'את החודש הבא', שהרי אנו עומדים עדיין בחודש הקודם. אמנם הכוונה היא להארת החודש הבא שכבר מתעוררת ביום השבת, כמבואר, ואומר 'הזה' שמשמעו בכל מקום שמורה עליו באצבע (ראה רש"י שמות יב ב), והיינו שכבר מרגיש בשעה זו את הארת החודש המתחדש.

באמת האדם אינו נותן משלו מאומה, כי כל מה שהוא נותן הוא ממה שהקב"ה הזמין לו, כאמור (דברי הימים - א כט, יד) 'כי ממך הכל ומידך נתנו לך'. וזהו 'כמתנת ידו' בכ"ף הדמיון, כ אילו מתנת ידו, ולא מתנת ידו ממש... (של"ה הק'דוש)

בברכת החודש נוספו שני נוסחי בקשה, לפניה ולאחריה. ויש לעיין כיצד אנו מבקשים בקשות בברכת החודש, והרי נפסק להלכה בשולחן ערוך {רפז, ח} שאין מבקשים בקשות בשבת, וטעם הדבר ביאר הרמב"ם בהרחבה (פאר הדור סי' קל) ש'בבוא יום שבת ויום טוב, צריך להיות שמח ונלעז, ולהודות לא-ל אשר נתן מנוחה לעמו ישראל שבתות ומועדים לשמחה, לא שיהיה יום תענית וזעקה ויגון, ואל יאמר בהם אלא הדברים הנאותים והמשמחים, ולהזכיר נפלאותיו אשר עשה עם אבותינו ולנו'. מעתה הדבר טעון ביאור כיצד אנו מבקשים בקשות בברכת החודש.

ביאר האמרי שאול ממודזיץ זי"ע שפטים ושטרים תתן לך בתפילתנו אנו אומרים: "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו ככתחילה". מה "כבראשונה" ומה "ככתחילה"? בתחילה כאשר השופט או המנהיג עולה ויושב על כסא ההתמנות וההנהגה, כוונותיו נאמנות וטהורות לשרת את העם בניקיון כפים ובור לבב. אבל בהדרגה הוא מתרפה והולך בתפקידו מתוך נגיעות ופניות אישיות. ועל זה אנו מתפללים: השיבה שופטינו "כבראשונה" שהשופטים שלנו ישובו להתנהג כבראשונה, כמו בשעת בירתם, וכן יועצינו ינהגו "ככתחילה", כמו שנהגו לפני שהתחילו לשמש בתפקידם.

ביארו המפרשים (עיין מדרש שמואל), דהנה הדרך היא שהאדם אוהב את בני ביתו ונותן להם מאכלם וכל צרכיהם, וזאת מפני שהם גומלים עמו טובות תדיר, לכך הוא מכיר להם טובה על זה. והנה כאשר אדם נותן צדקה לעני זו היא טובה עבורו, כמו שאמרו חז"ל (שבת קיט, א) עשר בשביל שתתעשר, ואם כן נמצא שגם לעניים צריך ליתן הצטרכותם כמו שנותן לבני ביתו, כי גם הם עושים לו טובה שכן בזכותם יהיה לו ממון רב. וזהו 'ויהיו עניים בני ביתך', שהנהגתך עם העניים תהיה כהנהגתך עם בני ביתך.

ביום א' באלול מתחילים לתקוע בשופר, שופר פירוש שפרו מעשיכם.

בימים אלו תוקעים בשופר. "שופר" אמרו חז"ל שפרו מעשיכם, חדשו מעשיכם. מה בין שיפור לחידוש? שיפור הוא שינוי המעשים הרעים, להתחיל דף חדש, דקדוק בהלכה, להקדים לתפילה, להוסיף בלמוד, להיות עבד ד'. 'חדשו מעשיכם' זה כמו פעם ראשונה שאדם לובש תפילין וציצית. איך אפשר לחדש את המעשים? תשובה: לעשות את המצוות בהתחדשות בהתלהבות, בשמחה ובחשק, זה נחשב לחדש את המעשים! ילד מניח תפילין פעם ראשונה, באיזה התלהבות הוא מניח, תפילין חדשות, מצוה חדשה. בהתלהבות ובקדושה צריך להניח תפילין כל החיים, כל המצוות! בשמחה וטוב לבב! בכוונה ובלבביות! [הגה"צ רבי דניאל זר שליט"א].

במקרה אחד ביקש אחד מבני משפחת רבינו לתאר בפניו תלמיד חכם שמרן הכיר את פניו אך לא ידע לנקוב בשמו. במהלך הניסיונות להבהיר מיהו האיש המדובר, אמר בן הבית למרן: "ער איז א גראבר [-הוא שמן]". הביטוי לא נשא חן באוזני רבינו שהגיב מיד ואמר: "לא אומרים כך אלא אומרים א דינער [-הוא רזה]!", כלומר - בלשון סגי נהור..

בעניין נקיות דיבורו של מרן, חתנו הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א העיד שחמיו לא היה מסוגל להוציא מפיו את המילה 'שקרן'... היה זה באחת הפעמים שרבי יצחק שוחח עמו בנוגע לאדם מסוים, ומרן התבטא ואמר: "הוא בעל דמיון". "בתחילה לא הבנתי מהי משמעות של הביטוי 'בעל דמיון'", סיפר רבי יצחק. "מורי חמי ניסה להסביר לי שוב ושוב כי האיש 'מדמה', עד שלבסוף, כאשר חמותי הרבנית ע"ה נוכחה לראות כי אינני מבין את פשר הדברים, היא לחשה באוזניי ואמרה: 'מה אתה לא מבין? הוא שקרן' *...".

ב'קרן לדוד' כתב: בזמן הזה - שהש"ץ אינו מוציא את הציבור ידי חובה בחזרת הש"ץ, אין קפידא אם הש"ץ מתפלל שלא כנוסח הציבור, והדבר תלוי רק בקפידא של הציבור. גם ב'תשובות והנהגות' כתב שאין לחוש בתפילה משום 'לא תתגודדו', דווקא במנהגי איסור והיתר נאמר 'לא תתגודדו', אבל בנוסח התפילה אין 'לא תתגודדו'. ואמנם גם בתפילה קיים הכלל שאין לשנות ממנהג המקום, אך אין בזה 'לא תתגודדו'. ולפי דבריו נראה, שבאמירת קדיש אין כל חשש של שינוי ממנהג המקום, ויכול המתפלל לומר קדיש בנוסח שהוא רגיל בו, כי באמירת הקדיש אין תקנה אחידה לאומרו בנוסח מסוים דווקא כמו בתפילה, שיש מקומות שמקפידים ביותר שלא לשנות מנוסח המקום. וה'אור לציון' נשאל על בן ספרד האומר קדיש בביהכ"נ שמתפללים בנוסח אשכנז, מה יעשה באמירת 'ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה'. והשיב, שיכול לומר קדיש בנוסח שהוא רגיל בו, אך מכל מקום בהוספות שמוסיפים בני עדות המזרח ב'יהא שלמא', יקצר כפי שרגילים בני אשכנז. ובהערות שם פירש טעם הדבר, כיוון שאמירה זו אינה מעיקר הקדיש, אלא תוספת שנהגו לאומרה - כדברי הרמב"ם (ב'סדר תפילות השנה') לכן אין בזה קפידא, ויאמר כמנהג ביהכ"נ.

בשם כ"ק אאמו"ר זי"ע, דהנה ישנם העושים מצות הכנסת אורחים כראוי, אבל האורחים אינם מרגישים כל כך 'היימיש' אצלו, ויש להם הרגשה שהמה לאנשים זרים יחשבו. ולזה אומר התנא, שמצות הכנסת אורחים היא עד כדי כך שהעניים ירגישו שהם 'בני ביתך'

בשם מרן הסבא מנובהרדוק זצ"ל מובא משל נפלא המלמד כי 'מבחנו' הנוקב של בן ישיבה הוא דווקא בתקופת בין הזמנים. הישיבה משולה, אומר הסבא, לרכבת ארוכה. שורה של קרונות חולפות ביעף, כרוכות ומחוברות זו לזו. כיצד נוכל לדעת מיהו הקטר הגורר את כולם ומיהו קרון סתם? – זאת נדע רק כאשר תגיע הרכבת לבית הנתיבות והקרונות יתנתקו זה מזה, אזי נוכל לראות ולהבין הכל. הקרון שינוע לבדו, הוא הינו הקטר, ואילו האחרים הנותרים מיותמים מצפים שיסיעום, הם אלו רק קרונות בעלמא... כיוצא בכך הוא בישיבה. במשך הזמן הכל נוסעים ומתעלים במלוא הקיטור, אימתי נדע מי הוא קטר ומי הוא רק אחד מהקרונות הנגררות? – בתקופת בין הזמנים בצאת בני הישיבה לבתייהם. מי שיתמיד בלימודו קטר הוא, ומי שיתרפה וימתין לתחילת ה'זמן' לחברותא ולמסגרת שימשכו אותו ללימוד אינו אלא קרון...

דורשי רשומות אמרו שהאותיות שאחר אותיות "שחד" הן "תטה", ללמדנו שאחר נטילת השוחד באה הטיית הדין. ואני אומר עוד שהאותיות שקודם "שחד" הן "רגז" וכן "גזר", ללמדנו שאם נוטלים הדיינים שוחד, יש ח"ו רוגז ואחר כך גזירה, ה' יצילנו.

די' מחסורו אשר יחסר לו' – סופי תיבות בגימטריא 'כתב', לרמז שמי שיכול לסייע לעני על ידי שיכתוב לו מכתב המלצה, מחויב לעשות כן (בשם הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע). אך נרמז הדבר רק בסופי תיבות, כי העיקר הוא שיעזור לחבירו תחילה בכל יכולתו בנתינת מעות משלו, ואחר כך יתן לו כתב. (הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זי"ע)